

A váci Szent Gál napi vásár 1884-ben

A Duna partja az mely az őszi, úgynevezett Gaál vásár előtt legelőször megnépesül, egymás után érkeznek a csallóközi káposztás és zöldséges hajók. Van olyan is a mely már a vásár előtt 3—4 nappal megérkezik, mert gazdája azt tartja, hogy legjobb vásárt az csinálja, ki közelebb jut a „nagy hídhöz.” A Duna partja élénkül meg tehát legelőbb, mert mindenki igyekszik a csallóközi atyafiak portékájával ellátni magát télire. Mit is csinálnának a mi gazdasszonyaink, káposzta, petrezselyem, sárga répa, murok répa, vörös- és fokhagyma nélkül? — Talán egy ízletes ebédet sem volnának képesek elkészíteni ezek nélkül. De van is tolongás az egymás mellé sorakozott hajókon és dereglyéken. Ez időtájt érkeznek meg a vágmelléki tót atyafiak is tutajokon s árulják város szerte az ő fűzfa almáikat, s mikor aztán készletüket s ráadásul még tutajait is eladták, szép csomó pénzzel vándorolnak haza felé — pedig jövedelmi adót sem fizettek. No de ne bántsuk a mi élelmes tótjainkat, nézzünk inkább körül a vásárban.

E vásár az mely legtöbb ingerrel bír falusi atyánkfiaira. A cserháti asszony már négy héttel előbb felhízlalja libáját, hogy azt a honn süttött kaláccsal elkölthesse a váci Gaál vásárra. Sok falusit csupán a „laczi konyhákban” árult jó cigány pecsenye s a csörögi új bor csábítja a vásárra. Van is keletje e vásáron mindennek, kivált, ha az idő kedvez.

Már a vásár előtt való napon kocsi kocsit ér az országúton, közből vagy útszélen gyalog jönnek festői tarkaságban emberek, állatok. Tótok messze falvakból, magyarok a környékről. Az asszony népség kosarak alatt görnyedez, melyből tarajos fejű csirkék s sárga csőrű libák kandikálnak ki. A fiatal sühederek borjúkat, malaczkokat hajtanak. Az eladó marhák a kocsi hátuljához kötve ballagnak. Érdekes képet nyújt ilyenkor a Vörösháztér, hol mindegyik szekeres igyekszik jó helyet szerezni magának. Egymást előzködő szekeresek, megriadt lovak, éhségtől bőgő marhák, kurjongató berúgott atyafiak növelik a zavart s egészítik ki az izgalmas képet. Czigány Kata — a lókupeczek királynéja — szép fogata tetejéről egész [grandezzával](#) osztogatja alárendeltjeinek a parancsokat, s gyakorlott szemével mérlegeli a vásárértékét.

A szomszéd Nógrád, Hont, Esztergom megyék kisebb nagyobb üzlet emberei pakkolnak, s sátraikat igyekeznek a következő napra rendbe hozni. Vásárnapján aztán száz meg száz sátorban a különböző áruk tömkelegében ezrével kóvályog a nép, mindenki számítja pénzét s venni valójáról gondolkozik. Egyik sátorból ki, a másikba be. Egyiknél 3—4 pár csizmát látunk, mely egész család lábát van hivatva megóvni a tél hidegétől, másik fején 3 kalapot is látunk, miután karjai már tele lévén minden féle vásárolt portékával, más hely nem jutott számukra. Kocsis, szolgáló, béres, szakácsné, mind e vásárra veszi fel bérét, hogy megtakarított filléreit kendőkben csizmákban, szűrőkben értékesítse.

A nagy piacon csak tűrhető zajjal foly a vásár, a külső vásártéren azonban már a lármától alig hallani a járó kelőknek egymással való beszédét. Kolompárosok, rézművesek, vaskereskedők, süketítő zörgést csapnak áruikkal, hogy a figyelmet magukra fordítsák; — a rokkások dicsérik fehérmegyei rokkáikat, melyek valahol a szomszédban készültek; — posztókereskedők gyalázzák az angol szöveteket, s dicsérik a hazai készítményt, holott sátoruk tele van angol szövettel; — vászonkereskedők dicsérve mutogatják a kozmanóczit, holott áruikat valamelyik prágai gyár készítő.

Legnagyobb tolongás azonban az úgynevezett Olcsó Jánosok sátrai körül van. Ott semmi sem drágább öt garasnál. Van ott májfolt s szeplő ellen való kókusz szappan, bőrnek látszó bugyelláris, angol pengésű fehérvári bicsak, zsírfoltot kisedő csodakő, fogkefe, hajkefe, sárkefe, varrótü, gombostü, czérna, pamut, magától felpattanó kalamáris, gyufatartó pakfong skatulya, lakodalomra való pántlika, bokréta, selyemkendő, olvasó, messzelátó, babtajtékpipa, s isten tudja az iparnak hány féle czikke, mely, olcsóságánál fogva oda csalja a mi együgyű falusi népünket, s az élelmes zsidó, mely egész nap tüdeje szakadtáig kínálja áruit, jó vásárt csap.

A rettentő lármás sokadalomból csupán a panorámások, s ördög motollások — ringelspiel — trombitája és verklíje hallatszik ki olykor-olykor, melyek körül szintén nagy a tolongás. A panorámában látható II. Sándor czár bomba felvettetése, a plevnai harcz, Spanga akasztása, IV. Napoleon a zulu csatában, a ringszínház égése, stb. nevezetes látványosságok, melyeket potom 10 krajczárért mutogatnak, s még ráadásul díszes (?) tárgyat is nyerhetni. A ringelspiel forog reggeltől estig, mert hát 3 kis krajczárt csak megér az, hogy otthon dicsekedve mondhasa el az atyafi, hogy ő már tigrisen vagy zsiráfon is lovagolt — persze azt nem mondja el, hogy biz azok a szörnyek csak fából voltak kifaragva. Van még Paprika Jancsi színház is, mely a liliputi embereknek, meg a dadáknak szerez örömet, s az a szegény német a ki a bódében intézi a cselekményeket s egész nap üti-veri a magyarral a zsidót és megfordítva s czérnaszál hangon kíséri a fabábuk által véghez vitt cselekményeket, — bizony csekély jövedelemre tesz szert, mert ez az a minek legtöbb nézője van, de legkevesebb fizetője. Hát még a bicsak karikázásnak milyen kelete van. Egy krajczárért öt karikát adnak s ha ügyes a dobó, egy krajczárért szép csillogó bicsakot nyerhet. De van aztán olyan akit az egy krajczár lépre visz s erővel akarván bicsakot nyerni, sok szép hatosa bánja meg vágyódását, s bicsakja még sincsen, pedig azon az áron szép bicsakot vehetett volna. A panoráma előtt felállított asztalok mellett ékes hangok ütik meg füleinket, melyek a rém históriákat éneklőktől erednek. Persze tudják, hogy a mi népünk szereti a nótát, s hamarább megveszi a rém históriát ha mindjárt az énekét is megtanulhatja.

Egy nagy hangya zsombék az egész vásár, sürgés forgás mindenütt, mert hát mindenkinek sok a vásárolni valója. Este felé aztán, mikor már mindenki beszerezte szükségletét,

megnépesülnek a laczi konyhák. Van kelete a cigány pecsenyének, a híres váci czipónak meg a hurkának, melyre aztán jó esik a spinyéri karczos. Fogalmat adhat a forgalomról, hogy egy vásár alatt 5 — 6 ezer lúd fertály fogy el. A vendéglősöknek és korcsmárosoknak is ilyen alkalommal van szüretjük.

A szomszéd megyék gentry-je mind ellátogat e vásárra, s este aztán rendesen a „Csillag”-ban folyik az áldomás, a jó vétel vagy eladás felett. Tudja is ilyenkor Marczi, hogy neki is szüretje lesz, s oly szívszakadva húzza, hogy a bitang flóresek csak úgy repülnek a zsebekből tányérjára. S mikor aztán eltalálja Marczi ezt a nótát:

*„Sándor Géza tíz pár ökre mind villás,
Valamennyi cselédje van, mind csárdás.
Ezt a kis lányt nem adom egy világért,
Sándor Géza minden gazdaságáért.”*

— akkor aztán tetőpontra hág a jó kedv, s szól a nóta, folyik a bor reggelig, és néha-néha a hat ökör meg a káposzta árát elhegedüli — nem ugyan szent Dávid — de a Marczi, az ő édes bús szívhez szóló nótáival.

No de se baj! Több is veszett Mohácsnál, egy jó vásár behozza azt újra, amit az egyik elvitt!

Forrás:

Figaró: Genreképek a váci vásárból. Váci Közlöny 1884. 6. évfolyam 45. szám. 2-3.
https://library.hungaricana.hu/hu/view/VaciKozlony_1884/?query=v%C3%A1s%C3%A1r∓pg=175&layout=s